

PL

PL

PL

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 24.9.2010
KOM(2010) 487 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**W SPRAWIE MOŻLIWOŚCI I WYZWAŃ DLA KINA EUROPEJSKIEGO W DOBIE
CYFROWEJ**

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**W SPRAWIE MOŻLIWOŚCI I WYZWAŃ DLA KINA EUROPEJSKIEGO W DOBIE
CYFROWEJ**

1. WPROWADZENIE

Kino europejskie odgrywa ważną rolę w kształtowaniu europejskich tożsamości, leżących u podstaw europejskiej agendy kultury. Na całym świecie rzeczywistość audiowizualna ulega błyskawicznym przeobrażeniom. Stwarza to niezliczone możliwości dla kina europejskiego i przemysłu audiowizualnego, które jednak wymagają pokonania trudności związanych z nakładami na urządzenia techniczne, koniecznością szkoleń oraz nowymi modelami. Dzięki technologii cyfrowej już dziś europejskie utwory audiowizualne są łatwiej dostępne poza granicami kraju, w którym powstały – umożliwiają to nowe kanały transmisji treści audiowizualnej, takie jak Video on Demand czy Catch Up TV. Konkurencyjność branży treści audiowizualnych w Europie będzie ściśle zależna od wykorzystania takich nowych technologii na etapie dystrybucji.

Zgodnie z nową strategią na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020¹ program „Europejska agenda cyfrowa”² (jedna z siedmiu flagowych inicjatyw strategii) ma na celu stworzenie jednolitego rynku cyfrowego, w ramach którego treści i usługi komercyjne i kulturalne będą mogły przepływać przez granice, a obywatele europejscy czerpać w pełni z korzyści wiążących się z nastaniem doby cyfrowej. Jednym z przykładów wartości dodanej dla Europy, wynikającej z zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych, jest poszerzenie zakresu dystrybucji treści kulturalnych i twórczych przy jednoczesnym obniżeniu kosztów.

Poza tym, jak zauważono w zielonej księdze w sprawie uwalniania potencjału przedsiębiorstw z branży kultury i branży twórczej³, treści kulturalne odgrywają kluczową rolę w tworzeniu społeczeństwa informacyjnego, pobudzaniu inwestycji w infrastrukturę i usługi związane z łącznością szerokopasmową oraz w technologii cyfrowe, a także nowe ogólnodostępne urządzenia elektroniczne i telekomunikacyjne. Oprócz bezpośredniego wkładu w tworzenie PKB, przedsiębiorstwa z branży kultury i branży twórczej są także motorem innowacyjności w wymiarze gospodarczym i społecznym wielu innych sektorów.

Ze względu na aspekty polityczne, jakie wchodzi tu w grę, pewną rolę do odegrania pod względem określenia potrzeby działań Unii Europejskiej w zakresie digitalizacji kin ma Konwencja UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego⁴, ratyfikowana przez Unię Europejską w 2006 r.

---

¹ Zob. http://ec.europa.eu/eu2020/index_en.htm

² Zob. komunikat COM(2010) 245 z dnia 19 maja 2010 r. na stronie http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/index_en.htm, w szczególności s. 31-32.

³ Zob. komunikat COM(2010) 183 z dnia 27 kwietnia 2010 r. – http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc2577_en.htm

⁴ Zob. http://ec.europa.eu/culture/portal/action/diversity/unesco_en.htm

Skutki cyfrowej rewolucji dla kina europejskiego stanowią wyzwanie dla polityki na każdym szczeblu – regionalnym, krajowym i europejskim. Dwa aspekty mają szczególne znaczenie:

- konkurencyjność i obieg europejskich utworów;
- pluralizm oraz różnorodność językowa i kulturowa.

Wsparcie dla kinematografii udzielane przez państwa członkowskie obejmuje przede wszystkim etap twórczy i produkcję. Od teraz, by dotrzeć do potencjalnych widzów, filmy dodatkowo wymagać będą cyfrowych kopii wzorcowych i ekranów przystosowanych do projekcji cyfrowej. By nie utracić konkurencyjności na błyskawicznie rozwijającym się rynku, zasadnicze znaczenie będzie mieć dostęp do cyfrowych urządzeń i kopii wzorcowych.

Dla zapewnienia powszechnej dostępności europejskich dzieł oraz różnorodności kina europejskiego niezbędny będzie udział wielu różnych podmiotów (dystrybutorów i operatorów kin). Jednym z wyzwań będzie utrzymanie kin pomimo bariery, jaką stanowią koszty aparatury cyfrowej – ze względu na ich wysokość istnienie wielu z europejskich kin może stać pod znakiem zapytania.

Niniejszy komunikat opiera się na dotychczasowych pracach Komisji Europejskiej i państw członkowskich w tej dziedzinie. Już na wiosnę 2008 r. Komisja Europejska powołała **grupę ekspertów** ds. kina cyfrowego, w której skład weszli dystrybutorzy, operatorzy kin i przedstawiciele agencji filmowych opracowujący rozwiązania w zakresie cyfryzacji. Eksperti ci analizowali różne sposoby pozwalające zachować różnorodność filmów i kin w cyfrowej Europie jutra. Dyskusje wykazały potrzebę alternatywy dla obecnego modelu VPF (Virtual Print Fee), a także potwierdziły znaczenie, jakie dla cyfryzacji niektórych kin ma pomoc publiczna ze strony Unii Europejskiej i krajów członkowskich.

Kwestie te podjęto w **konsultacji publicznej** w sprawie możliwości i wyzwań dla kina europejskiego w epoce cyfrowej⁵, zainicjowanej przez Komisję Europejską w dniu 16 października 2009 r. Napłynęło ponad 300 odpowiedzi pochodzących od operatorów sal kinowych, dystrybutorów, producentów, agentów sprzedaży i innych zainteresowanych stron – agencji filmowych, stowarzyszeń zawodowych i serwisów cyfrowych. Odpowiedzi te stanowiły cenny wkład w powstanie niniejszego komunikatu.

W okresie tym niektóre państwa członkowskie zaczęły zastanawiać się, w jaki sposób zapewnić kinom możliwość przejścia na cyfrową projekcję kinową i czerpania z płynących z niej korzyści. Również te programy przeanalizowano w związku z opracowywaniem niniejszego komunikatu.

Nie ulega wątpliwości, że Komisja Europejska ma do odegrania ważną rolę w procesie cyfryzacji kin, w szczególności poprzez wkład w ustanowienie ram takich zmian, obejmujących następujące elementy:

- standaryzacja;
- gromadzenie filmów i ich archiwizacja w formacie cyfrowym;
- wsparcie cyfryzacji na poziomie regionalnym (m.in. z funduszy spójnościowych UE);

---

⁵ Zob. dokument stanowiący podstawę konsultacji publicznej:
http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/consultations/docs/background_digital_cinema_en.pdf

- zgodność z traktatami;
- wsparcie dla operatorów wyświetlających filmy europejskie (program MEDIA);
- dostęp do finansowania (Europejski Bank Inwestycyjny i MEDIA).

2. KINA EUROPEJSKIE

W porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi, w których większość podmiotów branży filmowej jest zintegrowanych pionowo, a udział filmów krajowych w rynku wynosi 95 %, europejski rynek kinowy cechuje rozdrobnienie, zróżnicowanie językowe oraz mnogość podmiotów, co utrudnia zawieranie porozumień o charakterze globalnym czy realizację strategii w skali krajowej.

Ze wszystkich europejskich kin multipleksy stanowią około 10 %, podczas gdy w USA ich udział sięga 35 %⁶. Co więcej, 31 % europejskich kin to kina jednosalowe. Takie uwarunkowania spowolnią proces cyfryzacji, ponieważ w przypadku ograniczonego wymiaru działalności zakup kosztownej aparatury cyfrowej jest nieopłacalny.

Problem ten jest jeszcze wyraźniejszy w nowych państwach członkowskich, w których kina jednosalowe stanowią 60 %, a w niektórych krajach nawet ponad 80 % wszystkich kin. Podobne rozbieżności występują pod względem liczby ludności przypadającej na jeden ekran – w 2007 r. w Europie Zachodniej jeden ekran przypadał na 15 977 mieszkańców, podczas gdy w Europie Środkowej i Wschodniej wskaźnik ten wynosi średnio 1:50 926⁷.

Większość europejskich kin posiada od dwóch do siedmiu ekranów. To leży u podstaw zróżnicowania europejskiego rynku kinowego – od lokalnych kin dwusalowych, wyświetlających przeważnie produkcje krajowe i amerykańskie, po wielosalowe kina w dużych miastach, o repertuarze przede wszystkim europejskim, istnieje szeroka gama kategorii/operatorów, w odniesieniu do których nie można zastosować zuniformizowanego rozwiązania.

Część europejskich operatorów wciąż zwleka z podjęciem inwestycji w aparaturę cyfrową, ponieważ w okresie ostatnich 15 lat ponieśli oni znaczne nakłady na modernizację sal i utworzenie mini-/multipleksów. W 2008 r. w krajach uczestniczących w programie MEDIA 37 % sal kinowych znajdowało się w multipleksach. Dla porównania – w 1994 r. udział ten wynosił 9,4 %, a w latach 2000-2008 wzrósł ponad dwukrotnie.

Z rewolucją cyfrową w dystrybucji kinowej wiążą się dwie istotne kwestie:

- duże nakłady inwestycyjne na aparaturę cyfrową muszą zostać poniesione przez operatorów kinowych, natomiast dystrybutorzy poczynią oszczędności w związku z niższym kosztem kopii cyfrowych;
- koszty aparatury cyfrowej kształtują się na poziomie możliwym do przyjęcia przez sieci kin i multipleksy, ale często będącym poza zasięgiem mniejszych, niezależnych kin (zwykle kin studyjnych, specjalizujących się w ambitnym repertuarze).

---

⁶ Dane za 2007 r. (źródło: Media Salles)

⁷ European Audiovisual Observatory, rocznik 2008, tom 3, s. 18.

Ich pokłosiem może być powstanie równoległego rynku projekcji/dystrybucji – korzyści z rewolucji cyfrowej stałyby się udziałem wyłącznie multipleksów i drogich produkcji komercyjnych. Przetwanie niepowtarzalnej europejskiej sieci kin jest jednak niezbędne dla różnorodności kulturowej i pojawiania się nowych talentów.

Poważnym następstwem cyfryzacji będą także pewne koszty społeczne (zwolnienia operatorów projektorów, pracowników laboratoriów); konieczne będzie pokrycie powstałego zapotrzebowania na szkolenia zawodowe. Okres przejściowy wymaga zatem ostrożności w działaniu oraz uwzględnienia wszelkich jego konsekwencji dla różnych zainteresowanych podmiotów na każdym poziomie łańcucha audiowizualnego.

3. STANDARYZACJA

W 2002 r. sześć czołowych amerykańskich wytwórni filmowych podjęło inicjatywę, w ramach której miały zostać określone specyfikacje techniczne cyfrowej dystrybucji kinowej – Digital Cinema Initiative (DCI). Specyfikacje te zostały opublikowane w lipcu 2005 r., a następnie przekształcone w standardy organizacji Society of Motion Picture and Television Engineers (SMPTE). W specyfikacjach określono rozdzielczość „2k” – 2048x1080 (dla ekranów powyżej 15 metrów – 4096x2160, „4k”) oraz JPEG 2000 jako format kompresji pozwalający cyfrowym kinom zaoferować widowni lepsze wrażenia audiowizualne dzięki technologiom, które niedługo staną się dostępne (HDTV, Blu-Ray i Video on Demand). Specyfikacje te obejmują także parametry bezpieczeństwa (mającego znaczny udział w kosztach urządzeń). Aktualnie Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna (ISO) w Genewie rozpatruje przyjęcie ich jako dobrowolnych norm międzynarodowych.

Specyfikacje te przekładają się jednak na koszty: przyjęcie standardu 2k/4k wymaga poniesienia znacznych nakładów przez kina⁸, z których wiele ma aktualnie trudności finansowe. Nie wszystkie europejskie kina biorą pod uwagę, że zmiana przyniesie im korzyści w perspektywie krótkookresowej (może z wyjątkiem kin wyświetlających filmy trójwymiarowe) lub nawet długookresowej (ponieważ maksymalny okres eksploatacji projektora cyfrowego jest krótszy niż filmowego, z czym wiąże się konieczność częstszej i bardziej kosztownej wymiany projektora).

Warto zauważyć, że nie ma standardu cyfrowej projekcji trójwymiarowej. Tymczasem zainteresowanie, jakie widz okazuje dla filmów trójwymiarowych, pozwala kinom sprzedawać bilety na spektakle 3D po wyższej cenie, przynajmniej przez krótki czas. To właśnie zachęca kina komercyjne do instalowania urządzeń umożliwiających cyfrową projekcję trójwymiarową. Co się natomiast tyczy treści alternatywnych (projekcja na żywo koncertów, spektakli operowych i imprez sportowych), ich dystrybutorzy dotychczas w raczej ograniczonym wymiarze określili wymagania minimalne.

Technologie ulegają błyskawicznym zmianom. Ważne jest, by standardy odpowiadały potrzebom europejskich kin. Obecnie dostępne są projektory cyfrowe nadające się do obsługi dużych powierzchni, znacznie tańsze od projektorów zgodnych ze specyfikacją 2k konsorcjum DCI, przy czym rozdzielczość wyświetlanego przez nie obrazu wynosi 1920x1080. Niektóre mają profil zbliżony do wymaganego w specyfikacjach DCI oraz

---

⁸ Około 60 000 EUR (projektor i serwer) na salę kinową + koszty instalacji + koszty powiązane (adaptacja kabiny, usunięcie okablowania, klimatyzacja, lampy itp.) + koszty konserwacji (wyższe niż w przypadku projektorów na błonę 35 mm).

występują w wersjach przystosowanych do projekcji trójwymiarowej. Projektory te cechują ponadto niewielkie wymiary, ułatwiające instalację w istniejących kabinach projekcyjnych. W takim przypadku mogą być one stosowane – przynajmniej krótkookresowo – równolegle z projektorami na błonę 35 mm. Pozwalałoby to na bezproblemowe przejście ze standardu 35 mm na projekcję cyfrową.

Ponad 80 % ekranów w europejskich kinach ma szerokość poniżej 10 m. Jakość obrazu wyświetlanego na takim ekranie w rozdzielczości 1920x1080 jest bardziej niż zadowalająca, a różnica w stosunku do standardu 2k jest w pełni akceptowalna dla widowni i właściciela kina. Dla znakomitej większości europejskich kin stanowiłyby więc one bezsprzecznie realną alternatywę. Oprócz tego oznaczałyby znaczne oszczędności pod względem prywatnych i publicznych inwestycji niezbędnych do wdrożenia projekcji cyfrowej. Pozostaje jednak pytanie, czy wszyscy dystrybutorzy byłiby skłonni zaakceptować projekcję ich filmów w takich warunkach.

Unia Europejska zbada, w jaki sposób wykorzystać możliwości wynikające z procesu standaryzacji. Docelowo miałyby zostać zagwarantowana elastyczność niezbędna, by umożliwić wszystkim zdolnym do przetrwania kinom w Europie cyfrową projekcję filmów.

4. WYZWANIA KINA CYFROWEGO DLA DZIEDZICTWA FILMOWEGO

Jak zaznaczono w drugim sprawozdaniu z wykonania zalecenia w sprawie dziedzictwa filmowego, z cyfryzacją kin wiąże się ryzyko ograniczenia przyszłym pokoleniom dostępu do cyfrowych filmów. Jeżeli chodzi o gromadzenie filmów wyprodukowanych w technologii cyfrowej lub scyfryzowanych w instytucjach dziedzictwa filmowego lub w kinach specjalizujących się w wyświetlaniu dziedzictwa filmowego, konieczne jest takie uaktualnienie instrumentów prawa w zakresie obowiązkowych zbiorów filmowych, by obejmowały one filmy produkowane na wszystkich nośnikach. Duże znaczenie ma także ustanowienie norm na poziomie europejskim, które określałyby warunki przekazywania filmów do archiwizacji i warunki ich konserwacji.

Ponieważ jednak wiele pytań odnośnie do przechowywania i długofalowej konserwacji materiałów cyfrowych ma wciąż charakter otwarty, należy rozważyć wszystkie warianty w zakresie konserwacji filmów cyfrowych, a także analizy porównawcze między poszczególnymi państwami członkowskimi i innymi sektorami. Bardzo ważne są inwestycje w badania naukowe, wyposażenie techniczne i szkolenia zawodowe w tej dziedzinie. Konieczne wreszcie także jest dostosowanie instytucji dziedzictwa filmowego lub kin specjalizujących się w wyświetlaniu dziedzictwa filmowego do formatu cyfrowego poprzez odpowiednie wyposażenie sal. Niezbędne jest również określenie standardów cyfrowej projekcji utworów należących do dziedzictwa filmowego.

5. FINANSOWANIE CYFRYZACJI KIN

5.1. Modele komercyjne

Zgodnie z modelem VPF dystrybutorzy (początkowo sześć kluczowych amerykańskich wytwórni) zawierają umowy długoterminowe z podmiotami pośredniczącymi, tzw.

integratorami. Integratorzy⁹ pokrywają koszty zakupu urządzeń cyfrowych dla kina i pobierają od dystrybutorów opłatę na poczet spłacenia (części) urządzeń, które sfinansowali w imieniu operatorów.

Model ten opiera się na zasadzie, że przed pierwszym wyświetleniem filmu cyfrowego w kinie wyposażonym na podstawie umowy VPF dystrybutor wnosi na rzecz integratora opłatę (VPF) mającą na celu pokrycie kosztów początkowej inwestycji poniesionych przez integratora.

Obecne modele finansowania komercyjnego opierają się przede wszystkim na opłatach VPF. Umowy dystrybucyjne zostały podpisane przez wszystkie czołowe amerykańskie wytwórnie filmowe, pozostałe zaś zaczynają je podpisywać. Model VPF może nie być w stanie zapewnić wystarczających dochodów dla wyświetlających filmy europejskie kin mniejszych i prezentujących ambitny repertuar (kin studyjnych). To z kolei może mieć wpływ na rodzaj filmów umieszczanych w ich repertuarze.

5.2. Interwencja publiczna na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym

Ponieważ model VPF oparty jest na tradycyjnym schemacie dystrybucji, profil kin, które dotychczas nie były kinami premierowymi może być niewłaściwy do zastosowania tego modelu, opartego na średniej rotacji filmów premierowych.

Kino pełni ważną rolę kulturalno-społeczną w gminach i obszarach wiejskich, ponieważ często stanowi ono jedyne miejsce zapewniające lokalnej społeczności dostęp do kultury. Znaczna część kin europejskich (w szczególności jednosalowych) stanowi własność samorządu lokalnego.

Państwa członkowskie/ regiony UE mogą sięgnąć po środki **unijnych funduszy strukturalnych** w celu współfinansowania projektów z zakresu cyfryzacji oraz inicjatyw szkoleniowych jako czynników innowacyjności, a także różnorodności kulturowej i rozwoju regionalnego, pod warunkiem że takie projekty i inicjatywy są zgodne z zasadami pomocy państwa. W tym kontekście wsparcie mogłoby zostać udzielone w ramach różnych typów projektów obejmujących wymiar kulturalny i związanych z atrakcyjnością regionu, tj. projektów z dziedziny: rewitalizacji obszarów miejskich, dywersyfikacji obszarów wiejskich, turystyki kulturalnej, działalności innowacyjnej, społeczeństwa informacyjnego i kapitału ludzkiego¹⁰. Ponieważ funduszami strukturalnymi zarządzają państwa członkowskie/regiony, to w ich gestii leży określenie cyfryzacji jako potencjalnego obszaru finansowania w narodowych strategicznych ramach odniesienia i programach operacyjnych¹¹. Warunkiem koniecznym powodzenia projektów cyfryzacji jest włączenie ich do zintegrowanych strategii

---

⁹ Tylko czterech działa w więcej niż jednym kraju europejskim - Arts Alliance Media, XDC, Ymagis i Sony w zakresie aparatury 4k.

¹⁰ Z 347 mld EUR przeznaczonych w ramach polityki spójności dla regionów na lata 2007-2013 5,9 mld EUR przewidziano na kulturę, 10 mld EUR – na projekty rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich oraz 15,2 mld EUR na rozwój infrastruktury cyfrowej. Projekty w dziedzinie kultury wspierane przez fundusze strukturalne: http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/portugal/index_en.htm

¹¹ Zarządzanie programami otrzymującymi wsparcie z funduszy strukturalnych leży w gestii państw członkowskich. W przypadku każdego programu wyznaczają one instytucję zarządzającą (na szczeblu krajowym, regionalnym lub innym), która zajmuje się informowaniem potencjalnych beneficjentów, wyborem projektów oraz ogólnym nadzorem nad ich realizacją. Właściwą instytucję można znaleźć pod adresem:

http://ec.europa.eu/regional_policy/manage/authority/authority_en.cfm

rozwoju na szczeblu regionu lub miasta we współpracy z władzami reprezentującymi różne obszary polityki i właściwymi przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego.

W Polsce Małopolska wykorzystwała już unijne fundusze strukturalne do cyfryzacji niewielkiej sieci lokalnych kin studyjnych w ramach podnoszenia „atrakcyjności turystycznej” regionu. W Portugalii bliska finalizacji jest już międzyregionalny program cyfryzacji kin (głównie lokalnych) w regionach Północ, Centrum i Alentejo, dla którego pozyskano wsparcie ze środków EFRR¹² w ramach ogólnej pozycji „obiekty kultury”. Środki EFRR w celu cyfryzacji kin zamierzają także wykorzystać niemiecki kraj związkowy Dolna Saksonia i kilka regionów Francji.

W krajach należących do EOG panują różne uwarunkowania polityczne, społeczne i gospodarcze. Dlatego też w różnych krajach rozważano różne podejścia do cyfryzacji, m.in. programy zbiorczej konwersji we Francji i Niemczech, od których jednak odstąpiono.

- Projekty pilotażowe: Pierwszym krajem, który rozpoczął projekt pilotażowy było Zjednoczone Królestwo – w ramach inicjatywy „Digital Screen Network” przewidziano 240 ekrany dla filmów „specjalistycznych”. Analogiczne projekty pilotażowe realizowano w Irlandii (Cultural Cinema Consortium) i Szwecji (Szwedzki Instytut Filmowy).
- Celowe programy krajowe: Finlandia; Polska, Republika Czeska i Słowacja koncentrują się na kinach lokalnych.
- Mechanizmy podatkowe i kredyty: Hiszpania (pożyczki uprzywilejowane) i Włochy (kredyt podatkowy)¹³.
- Inne programy: Norwegia (w toku) i Królestwo Niderlandów (w opracowaniu).

---

¹² Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

¹³ Postępowanie w sprawie pomocy państwa wszczęte przez Komisję w lipcu 2009 r.

Komplementarność

Jeżeli w regionie dostępne są rozwiązania rynkowe/umowy VPF, to może z nich korzystać wiele różnych kin (multipleksów, sieci kin, kin wielosalowych o dużej rotacji filmów premierowych). Mniejsze kina, o mniejszej rotacji repertuaru, które chcą zakupić aparaturę cyfrową mogłyby – z zastrzeżeniem unijnych reguł konkurencji – w pewnych przypadkach zawiązać grupy i „podzielić” w ten sposób koszty, uzyskując dostęp do umów VPF (lub unijnych funduszy regionalnych). Innym wariantem są krajowe fundusze solidarnościowe.

Komplementarność jest konieczna tym bardziej, że, jak wynika z niektórych interpretacji, wsparcie publiczne może rzutować na wysokość opłaty VPF wnoszonej na poczet zwrotu kosztów urzędzeń poniesionych przez kino.

Mimo że niektóre kraje skłaniają się ku programom cyfryzacji o zasięgu ogólnokrajowym, tak by zagwarantować kinom równy dostęp i przyspieszyć proces przechodzenia na nową technologię, inne uważają, że wsparcie publiczne powinno być ukierunkowane w pierwszej kolejności na kina pozbawione możliwości korzystania z rozwiązań rynkowych lub funduszy solidarności, a tym samym nie mogące pozwolić sobie na zakup urzędzeń bez interwencji publicznej – kina jednosalowe, sezonowe, ruchome itd. Inną opcją jest wsparcie cyfryzacji kina w zamian za zobowiązania w zakresie umieszczania w programie pozycji europejskich.

Zgodność z przepisami UE w dziedzinie pomocy państwa i konkurencji

Zgodnie z aktualną polityką Komisji Europejskiej w zakresie pomocy państwa w dziedzinie cyfryzacji kin, zatwierdzono na mocy art. 107 ust. 3 lit. d)¹⁴ TFUE pomoc dla kin, w których repertuarze określoną część zajmują filmy europejskie lub artystyczne, a na mocy art. 107 ust. 3 lit. c)¹⁵ TFUE pomoc państwa dla kin małych i zlokalizowanych w obszarach oddalonych. W przypadku mniejszych kwot pomocy publicznej, które spełniają warunki rozporządzenia *de minimis*¹⁶, nie uważa się, by wywierały one potencjalny wpływ na konkurencję i wymianę

---

¹⁴ Pomoc państwa N 477/04 – United Kingdom, UK Film Council Distribution and Exhibition Initiatives - Digital Screen Network: Artykuł 107 ust. 3 lit. d) dotyczy pomocy „na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej i konkurencji w Unii w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem”. W przypadku UK Digital Screen Network pomoc na podstawie tego wyłączenia została zatwierdzona dla kin o znacznym udziale filmów „specjalistycznych” wyświetlanych przy pomocy sfinansowanej (w całości) cyfrowej aparatury projekcyjnej.

¹⁵ Pomoc państwa NN 70/2006 Program pomocy dla produkcji filmowej w Finlandii Artykuł 107 ust. 3 lit. c) dotyczy pomocy przeznaczonej „na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej i konkurencji w Unii w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem”. Na jego podstawie Komisja zatwierdziła wsparcie w ramach programu pomocy dla kin w Finlandii. Pomoc miała na celu częściowe sfinansowanie zakupu aparatury oraz modernizację kin (studyjnych i 1- do 3-salowych) prowadzonych w miejscowościach małych i średnich (głównie). Z pomocy wyłączono multipleksy i kina stanowiące element większej sieci w regionie stolicy (a także kina w średniej wielkości gminach, z wyjątkiem przypadków ograniczonych zasobów ekonomicznych).

¹⁶ Z zasady *de minimis* można skorzystać wówczas, gdy pomoc spełnia następujące kryteria:

- Pułap pomocy objętej zasadą *de minimis* wynosi zasadniczo 200 000 EUR (ekwiwalent dotacji pieniężnej) w dowolnych trzech kolejnych latach podatkowych na rzecz dowolnego pojedynczego przedsiębiorstwa będącego beneficjentem. Stosowny okres trzech lat ma charakter ruchomy, co oznacza, że przy każdym udzieleniu nowej pomocy *de minimis*, konieczne jest ustalenie łącznej kwoty pomocy *de minimis* udzielonej w trzech kolejnych latach podatkowych (w tym także w ówczesnym bieżącym roku podatkowym).
- Pułap stosuje się do całości pomocy publicznej na rzecz dowolnego pojedynczego przedsiębiorstwa będącego beneficjentem, którą uważa się za pomoc *de minimis*. Nie będzie ona miała wpływu na

handlową w państwach członkowskich, w związku z czym podjęcie środka nie wymaga uprzedniego notyfikowania Komisji.

Aktualne wyłączenia nie obejmują pomocy dla większych kin/multipleksów, które nie wyświetlają określonego minimum filmów europejskich/filmów artystycznych, oraz pomocy przekraczającej próg *de minimis*.

Komisja musiałaby dokonać oceny zgodności pomocy państwa dla cyfryzacji kin na mocy art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE lub na podstawie odstępstwa dotyczącego wspierania kultury zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. d) TFUE. Obydwa postanowienia wymagają, by Komisja wzięła pod uwagę konieczność, proporcjonalność i adekwatność pomocy.

Komisja zwraca uwagę na fakt, że w przypadku cyfrowej projekcji trójwymiarowej inwestycje w zakup kinowej aparatury cyfrowej stają się uzasadnione ekonomicznie. Wydawałoby się więc, że w przypadku takich kosztów nie jest konieczna pomoc państwa. Oprócz tego, programy wsparcia publicznego w zakresie urządzeń do projekcji cyfrowej:

- nie powinny przyspieszać zamknięcia kin o znacznym udziale pozycji artystycznych w repertuarze;
- powinny być zgodne z zasadą neutralności technologicznej, tj.:
  - powinna być dostępna dowolna pomoc umożliwiająca sfinansowanie urządzeń do projekcji cyfrowej, które operator kina uzna za odpowiednie dla jego sali kinowej czy widowni; oraz
  - urządzenia, na które udzielono wsparcia, powinny być w stanie wyświetlać treści pochodzące z różnego rodzaju źródeł cyfrowych.

Komisja będzie w dalszym ciągu uznawać dwojaki (tj. kulturalny i gospodarczy) charakter branży kinowej, stosownie do wytycznych zawartych w konwencji UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego.

Opracowując programy wsparcia w zakresie urządzeń do projekcji cyfrowej państwa członkowskie powinny unikać modeli, które mogłyby być problematyczne z perspektywy zasad konkurencji, na przykład takich, w ramach których między większością dystrybutorów zawierane są umowy zbiorowe. Komisja dopilnuje, by proces przechodzenia z kina tradycyjnego na cyfrowe był zgodny z przepisami unijnego prawa konkurencji, w szczególności w zakresie zakazu wszelkich porozumień o charakterze ograniczającym, zawartego w art. 101 TFUE.

---

możliwość pozyskania przez beneficjenta innej pomocy państwa, udzielanej w ramach programów zatwierdzonych przez Komisję.

- Pułap ma zastosowanie do wszystkich rodzajów pomocy, bez względu na formę lub cel pomocy. Jediną pomocą, w odniesieniu do której wyklucza się stosowanie zasady *de minimis*, jest pomoc eksportowa.

- Rozporządzenie ma zastosowanie wyłącznie do „przejrzystych” form pomocy. Oznacza to pomoc, w przypadku której możliwe jest dokładne wcześniejsze obliczenie ekwiwalentu dotacji brutto bez potrzeby przeprowadzania oceny ryzyka. Wiązą się z tym pewne ograniczenia w przypadku niektórych form pomocy, np. gwarancji.

- W kontekście aktualnej sytuacji gospodarczej Komisja uzna, na czas ograniczony, pomoc państwa w wysokości do 500 000 EUR na przedsiębiorstwo za zgodną, z zastrzeżeniem spełnienia pewnych warunków. Za zgodną z zasadą *de minimis* można także uznać opcję udzielenia gwarancji kredytowej do 1,5 mln EUR.

6. INTERWENCJA PUBLICZNA NA SZCZEBLU EUROPEJSKIM

Jeżeli następstwem cyfryzacji projekcji będzie likwidacja kin, będzie to niewątpliwie stanowić zagrożenie dla różnorodności kulturowej. Przyświecającym Unii Europejskiej celem jest ochrona i wspieranie różnorodności kulturowej zgodnie z następującymi przepisami:

- artykułem 167 ust. 4 TFUE, który stanowi, że Unia uwzględnia aspekty kulturalne w swoim działaniu na podstawie innych postanowień Traktatów, zwłaszcza w celu poszanowania i popierania różnorodności jej kultur;
- *Konwencją UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego*, podkreślającą dwojaki (kulturowy i gospodarczy) charakter dóbr i usług kulturalnych¹⁷ (obejmujących utwory audiowizualne).

Celem planu działania Komisji Europejskiej jest stworzenie sprzyjającego otoczenia dla cyfrowej projekcji kinowej europejskich filmów. Dotychczas podjęto i podejmowane będą różnorodne inicjatywy na rzecz wsparcia wdrożenia i inwestycji w nowe technologie cyfrowe. Celem ostatecznym Komisji jest także wspieranie dostępu obywateli Europy do kina cyfrowego, z pomocą europejskich funduszy strukturalnych i nowego programu MEDIA.

Program MEDIA 2007

Cyfrowa rewolucja stanowi wyzwanie dla realizacji celów programu MEDIA – różnorodności kulturowej, poprawy obiegu europejskich utworów oraz wzmocnienia konkurencyjności europejskiego przemysłu audiowizualnego¹⁸.

Zobowiązaniem podjętym w ramach programu MEDIA 2007 jest wspieranie europejskich kin w epoce cyfrowej. Jednym z celów programu jest „ochrona oraz podkreślanie wartości różnorodności kulturowej i językowej oraz (...) zapewnianie społeczeństwu dostępu do niego...”.

Po pierwsze, procesowi cyfryzacji muszą towarzyszyć **szkolenia** dla specjalistów. W tym kontekście w art. 3 ust. 1 lit c) decyzji w sprawie programu MEDIA 2007 przewidziano szkolenia obejmujące „*włączenie technologii cyfrowych w fazie przed- i poprodukcyjnej, na etapie dystrybucji, marketingu oraz archiwizowania europejskich programów audiowizualnych*”. Dlatego też udzielono wsparcia dla inicjatyw szkoleniowych, w tym w zakresie produkcji 3D oraz szkolenia operatorów kin¹⁹. Po drugie, art. 5 decyzji w sprawie

---

¹⁷ Zob. w szczególności motyw 18 preambuły oraz art. 1 lit. g).

¹⁸ W art. 1 ust. 2 decyzji w sprawie wprowadzenia w życie programu MEDIA 2007 określono jego cele globalne. Są to:

a) ochrona oraz podkreślanie wartości różnorodności kulturowej i językowej oraz kinematograficznego i audiowizualnego dziedzictwa europejskiego, zapewnianie społeczeństwu dostępu do niego, a także promowanie dialogu pomiędzy kulturami;

b) zapewnienie intensywniejszego obiegu i większego kręgu widzów europejskim utworom audiowizualnym na terenie Unii Europejskiej i poza nią, także poprzez bliższą współpracę zainteresowanych podmiotów;

c) wzmocnienie konkurencyjności europejskiego sektora audiowizualnego w ramach otwartego i konkurencyjnego europejskiego rynku sprzyjającego zatrudnieniu, także poprzez promowanie powiązań pomiędzy specjalistami z sektora audiowizualnego.

¹⁹ Zob. przewodnik *Where to be trained in Europe* (wydanie 2010, w szczególności strony 59-71): http://ec.europa.eu/culture/media/programme/training/guide/docs/guide2010v2_en.pdf

programu MEDIA 2007 przewiduje następujące cele w zakresie **dystrybucji** i upowszechniania:

„d) zachęcanie do digitalizacji europejskich utworów audiowizualnych oraz rozwoju konkurencyjnego rynku cyfrowego;

e) zachęcanie kin do wykorzystywania możliwości związanych z dystrybucją utworów w postaci cyfrowej.”

W ramach celu określonego w art. 5 lit. d) program MEDIA przyczynił się do cyfryzacji treści europejskich utworów poprzez projekty pilotażowe takie jak Europe's Finest²⁰ (cyfryzacja europejskiej klasyki) czy D-Platform²¹ (narzędzie ułatwiające sporządzenie cyfrowych kopii filmów europejskich i ich dystrybucję). Dodatkowo poprzez inicjatywę VOD program MEDIA wspiera pośrednio cyfryzację europejskich programów.

W ramach celu określonego w art. 5 lit. e) Komisja udzieliła już wsparcia dla szeregu inicjatyw poprzez różnego rodzaju projekty pod egidą programu MEDIA, tj. projekty pilotażowe w zakresie nowych technologii (np. CinemaNet Europe, sieć kin wyposażonych w aparaturę cyfrową specjalizujących się w filmach dokumentalnych), współfinansowanie kosztów cyfryzacji dystrybucji filmów europejskich oraz program wsparcia specjalnego dla cyfrowej projekcji filmów europejskich, zarządzany przez Europa Cinemas.

Następnym etapem będzie opracowanie nowej **inicjatywy programu MEDIA** w zakresie wsparcia cyfryzacji europejskich kin. Zgodnie z zasadą pomocniczości i celami programu wsparcie ukierunkowane będzie przede wszystkim na kina wyświetlające większość najnowszych filmów europejskich. Uwzględnione będzie także podstawowe kryterium przyznania pomocy dla ubiegających się o nią kin.

Kryterium takie zastosowano już przy tworzeniu sieci Europa Cinemas, odgrywającej kluczową rolę w wyświetlaniu filmów europejskich w kinach²², od 15 lat wspieranej w ramach programu MEDIA. Sieć ta rozrosła się do 770 kin, na które łącznie przypada 1 945 ekranów projekcyjnych w 443 miastach krajów uczestniczących w programie MEDIA.

W ramach nowej inicjatywy w zakresie cyfryzacji wsparcie udzielane będzie bezpośrednio kinom, a jasno określone koszty aparatury cyfrowej będą współfinansowane na zasadzie ryczałtowej. Wsparcie z programu MEDIA może być połączone ze wsparciem krajowym. Priorytetowo traktowane jednak będą te kina/kraje, które nie mają możliwości skorzystania z modelu VPF lub krajowych programów wsparcia cyfryzacji. Na kina w takich krajach zwrócona zostanie szczególna uwaga, zgodnie z priorytetami programu MEDIA 2007²³.

By możliwe było przyznanie pomocy w postaci finansowania ryczałtowego zlecono analizę kosztów aparatury cyfrowej, mającą na celu określenie ruchomej skali kosztów

---

²⁰ <http://www.finest-film.com/en/index.html>

²¹ Aktualna nazwa to „European Digital Cinema Library (EDCL)”: <http://www.cnfilms.fr/soutien.html>

²² W 2009 r. na zagraniczne filmy europejskie przypadło 36 % ogółu projekcji i 34 % dopuszczeń, podczas gdy średnia dla UE wynosi mniej niż 10 %.

²³ W art. 1 ust. 4 lit. c) w sprawie programu MEDIA 2007 ustanowiono jako jeden z priorytetów programu „zmniejszenie, wewnątrz europejskiego rynku audiowizualnego, różnic między krajami o dużych zdolnościach produkcji audiowizualnej a krajami lub regionami o niskich zdolnościach w zakresie produkcji audiowizualnej lub o niewielkiej powierzchni i zasięgu językowym”.

jednostkowych. Stosownie do wyników analizy nowa inicjatywa ma być sfinalizowana i wprowadzona w życie pod koniec 2010 r.

Inną opcją do rozważenia jest ułatwienie kinom **dostępu do kredytów** lub udzielenie im wsparcia w zakresie kosztów finansowania. W czasie zapaści kredytowej środek taki może stanowić właściwe rozwiązanie dla niektórych kin, a ponadto nie jest on szczególnie kosztowny, cechuje go istotny efekt mnożnikowy, zmniejsza zależność od dystrybutorów/wytwórni oraz mniej prawdopodobne jest, że spowoduje zakłócenie mechanizmów rynkowych. W związku z tym rozważa się możliwość udostępnienia kinom funduszu gwarancyjnego produkcji w ramach programu MEDIA, lub przygotowanie nowego rozwiązania w ramach inicjatywy i2i, ukierunkowanego na kina.

Pewną rolę w cyfryzacji mógłby także odegrać Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), poprzez umożliwienie dostępu do kredytów komercyjnych dla funduszy krajowych/planów cyfryzacji. EBI odegrał już rolę w przyznaniu integratorowi XDC kredytu w wysokości 100 mln EUR na działania z zakresu cyfryzacji kin w Europie.

7. WNIOSKI

Komisja Europejska ma świadomość, że z cyfryzacją projekcji kinowej wiąże się ryzyko. By europejskie kina mogły wykorzystać szansę, jaką daje cyfryzacja, ryzyko to musi zostać zażegnane. W celu osiągnięcia tego celu konieczne jest zapewnienie:

- elastyczności i przejrzystości procesu standaryzacji, tak by standardy cyfrowej projekcji kinowej odpowiadały różnorodnym potrzebom europejskich kin;
- bezpieczeństwo prawne w dziedzinie pomocy państwa dla cyfryzacji kin, w postaci przejrzystych kryteriów oceny umożliwiających państwom członkowskim odpowiednie przygotowanie działań;
- wsparcie finansowe UE dla cyfryzacji kin wyświetlających filmy europejskie lub mających wpływ na rozwój regionalny.

W związku z powyższym Komisja zamierza wprowadzić następujące elementy planu działania w zakresie cyfryzacji projekcji w kinach europejskich:

DZIAŁANIE	HARMONOGRAM
Komisja przygotuje sprawozdanie z postępów w przyjmowaniu standardów cyfrowej projekcji kinowej, tak by zapewnić uwzględnienie potrzeb europejskich kin oraz przeanalizowanie alternatywnych rozwiązań dla europejskich kin, które nie muszą lub nie są w stanie korzystać z aparatury zgodnej z 2k.	2010
Komisja rozpocznie analizę dotyczącą kosztów aparatury cyfrowej, mającą na celu zebranie ważnych danych z całej UE.	2010
Komisja zainauguruje nową inicjatywę wsparcia w ramach programu MEDIA, ukierunkowaną na cyfryzację kin, w których repertuarze znaczną część	2010

zajmują (zagraniczne) filmy europejskie.	
Komisja zbada możliwość objęcia operatorów kin funduszem gwarancji produkcji w ramach programu MEDIA lub znajdzie podobny sposób na ułatwienie im dostępu do kredytów.	2011
Komisja przyjmie zalecenie w sprawie wspierania cyfryzacji kina europejskiego.	2011
Komisja będzie monitorować proces cyfryzacji i dokona przeglądu wszystkich jej aspektów w całym łańcuchu audiowizualnym (szkolenia, opracowanie cyfrowych kopii wzorcowych, programowanie).	2012
Komisja określi w komunikacie w sprawie kinematografii odpowiednie kryteria oceny pomocy państwa dla projekcji cyfrowej.	2012